

LLWYDDIANT YN Y DYFODOL :

ARGYMHELLION POLISI AR GYFER
LLYWODRAETH NESAF CYMRU
MEWN ADDYSG ÔL-16 A DYSGU
GYDOL OES I GYMRU

LLAIS ADDYSG BELLACH YNG NGHYMRU.

Mae'r etholiadau i Senedd Cymru ym mis Mai 2021 yn cynnig cyfle delfrydol i ailffocysu a mireinio rôl a chyfraniad unigryw Addysg Bellach i gymunedau amrywiol a deinamig Cymru. Fel sefydliadau gwasanaeth cyhoeddus sefydledig ac annibynnol, mae Sefydliadau Addysg Bellach Cymru (FEIs) yn fuddion cymunedol sy'n darparu gwasanaeth cyhoeddus hanfodol ochr yn ochr â'r GIG a llywodraeth leol. Er gwaethaf eu rôl hanfodol, yn enwedig wrth i Gymru barhau i addasu i heriau pandemig COVID19, a'u cyfraniad at les economaidd a chymdeithasol, mae cyfraniad sefydliadau addysg bellach i Gymru yn aml yn cael ei anwybyddu. Yn seiliedig ar ddatblygiad a chanfyddiadau ymarfer ymchwil annibynnol dan arweiniad tîm o ymchwilwyr o Sydney, Manceinion a Chaerdydd, mae'r ddogfen bolisi hon yn ceisio mynd i'r afael â'r oruchwyliaeth hon.

Mae'r ddogfen yn nodi sut y gallai ymyriadau cyraeddadwy ac wedi'u targedu trawsnewid darpariaeth dysgu o un ar bymtheg oed ymlaen, gan roi dinasyddion wrth galon polisi cymdeithasol ac economaidd. Efallai y bydd angen deddfwriaeth ar rai o'r ymyriadau arfaethedig hyn ond lle bynnag y bo hynny'n bosibl dylid newid trwy ddiwygio'r ddeddfwriaeth bresennol.

Bydd yr holl ymyriadau yn gofyn am ailgyfeirio gwirioneddol meddwl presennol ac i herio rhagfarnau hir sefydlog. Mae systemau cyllido sefydlog sy'n caniatáu cynllunio tymor canolig o leiaf yn sail i lawer o'r camau sydd eu hangen. Fodd bynnag, bydd llawer iawn hefyd yn dibynnu ar Lywodraeth Cymru'r dyfodol i addasu ei harferion gwaith ei hun, mynd i'r afael yn wirioneddol â dulliau digyswllt tuag at addysg, sgiliau a chymdeithas, a strwythuro'r gwasanaeth sifil mewn ffordd sy'n mynd i'r afael â hyn er mwyn cyflawni'r gorau dros Gymru. Rhaid i'r cyfrifoldebau am Addysg Bellach, sgiliau a phrentisiaethau fod yn gylch gwaith gweinidog penodol sy'n deall y berthynas rhwng y meysydd hyn ac addysg, yr economi a'r gymdeithas yn ehangach.

Mae'r gweithredoedd wedi'u grwpio o fewn pum thema.

Gellir ystyried pob thema fel maes polisi unigol ond gyda'i gilydd maent yn amlinellu platfform polisi cydlynol ar gyfer Llywodraeth nesaf Cymru ac agenda ar gyfer Addysg Bellach i'r Senedd.

Iestyn Davies

Prif Weithredwr, Colegau Cymru

THEMA 1

Ehangu hawliau ac ymgysylltiad dinasyddion ag addysg

Dylai Llywodraeth nesaf Cymru:

- Newid sail statudol addysg i ganiatáu hawl wedi'i ariannu ar gyfer mynediad at gymhwyster Lefel 3 cyntaf yn Gymraeg neu Saesneg hyd at a gan gynnwys pawb i 25 oed, yn y lle cyntaf, gydag ymrwymiad i ymestyn yr hawl hon i bob oedolyn. Fel rhan o hyn, codi oedran ymgysylltu ag addysg neu hyfforddiant gorfodol i 18, gan gynnwys y mynediad angenrheidiol at gyngor ac arweiniad annibynnol ar gyfer pob dysgwr.
- Adeiladu ar y Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru) a'r effaith ganlyniadol ar lwybrau dysgu 14-19, i ddarparu sylfaen gyfreithiol i ddysgwyr 14-16 oed symud ymlaen i lwybrau galwedigaethol a thechnegol a ddarperir yn annibynnol trwy Sefydliadau Addysg Bellach, a'r cyllid angenrheidiol i gefnogi'r dysgwyr hyn. Dylid neilltuo cyflwyno cymwysterau addysg gyffredinol alwedigaethol i ysgolion a cholegau sydd â'r dynodiad penodol fel canolfannau ar gyfer dysgu technegol a galwedigaethol cychwynnol.
- Cyflwyno 'hawl ddigidol' i bob dysgwr - dylai Llywodraeth Cymru'r dyfodol ymrwymo i ddarparu dyfeisiau digidol i bob dysgwr a defnyddio pob dull sydd ar gael i wella mynediad at ryngrwyd cyflym ar draws pob rhan o Gymru. Fel rhan o hyn, rhaid hefyd ystyried darparu lleoedd priodol i ddysgwyr astudio.
- Ymrwymo i gyllideb tair blynedd ar gyfer Addysg Bellach a'i darparu er mwyn galluogi cynllunio mwy effeithiol.

THEMA 2

System gydlynol a chysylltiedig sy'n cynnwys cymwysterau hyblyg a gwerthfawr

Dylai Llywodraeth nesaf Cymru:

- Ar y cyd â'r sector, cyflogwyr, a rhanddeiliaid allweddol, i ddatblygu gweledigaeth Ôl-16 gydlynol a system sy'n mynd i'r afael â chystadleuaeth ddiangen, yn galluogi rheoleiddio cymesur ac effeithiol, ac yn gweithio er budd gorau'r holl ddysgwyr a staff, gan ddefnyddio adolygiad gweinidogol neu ddull arall fel sail.
- Defnyddio pwerau presennol, datblygu modd i gyflawni ac i reoleiddio cymwysterau Lefel 4 a Lefel 5, p'un ai trwy sefydlu Cyngor Achredu Technegol i Gymru neu orfodi a rheoleiddio partneriaeth a chydweithrediad rhwng Addysg Bellach a Sefydliadau Addysg Uwch a chyflogwyr.
- Cynnal adolygiad o Cymwysterau Cymru a'i gyfrifoldebau gyda'r bwriad o wneud newidiadau priodol i'w sail gyfreithiol, ei swyddogaethau a'i allu (a fydd yn caniatáu iddo gynnal y Cyngor Achredu Technegol os oes angen).
- Darparu mynediad at gyllid myfyrwyr ar gyfer rhaglenni Lefel 4 a Lefel 5 ochr yn ochr â datblygu cyfrifon dysgu personol hyblyg i oedolion (Ôl-25), yn seiliedig ar asesiad modd/incwm.
- Cyflwyno system ddysgu a chymwysterau mwy hyblyg nad yw'n seiliedig ar amrywiadau o raglenni 35 wythnos /1 neu 2 flynedd, a ddarperir yn bennaf mewn 'oriau swyddfa' traddodiadol. Gallai hyn gynnwys mathau newydd o gymwysterau megis rheoleiddio proffesiynol a hyfforddiant proffesiynol parhaus wedi'i ddiweddarau, yn ogystal â chymwysterau nad ydynt ynghlwm i un lefel benodol (a gallai gynnwys elfennau priodol o Lefelau 2-4).
- Ei gwneud hi'n haws i unedau dysgu llai, yn hytrach na chymwysterau llawn, gael eu cydnabod, eu trosglwyddo, ac i ddysgwyr allu adeiladu'r rhain dros amser; gwneud defnydd gwell o brosesau Cydnabod Dysgu Blaenorol (RPL) effeithiol.

THEMA 3

Hawl dysgwyr a staff i lesiant

Dylai Llywodraeth nesaf Cymru:

- Cefnogi'r sector trwy gydgrynhoi'r gyllideb Lles Iechyd Meddwl bresennol o fewn y dyraniad cyllid Addysg Bellach, i gymhwyso 'dull coleg cyfan' cyson at iechyd meddwl a chymhwyso arfer gorau sy'n bodoli eisoes.
- Gwella ansawdd a darpariaeth gweithgareddau corfforol i gefnogi lles actif, i wella gwytnwch emosiynol a chorfforol cymuned y coleg trwy gyllid cyson, tymor hir.
- Sicrhau bod holl bolisi a strategaeth iechyd meddwl yn gydlynol ar draws pob lleoliad addysgol gan gynnwys dysgu seiliedig ar waith ac yn ystyried y sector Addysg Bellach yn ei chyfanrwydd. Dylai hyn gynnwys ymestyn y gwasanaeth cwnsela mewn ysgolion i leoliadau Addysg Bellach ar gyfer y grŵp oedran cyfatebol y mae'n berthnasol iddo mewn ysgolion.
- Cefnogi hyblygrwydd parhaus mewn darpariaeth a dysgu - er enghraifft, elfennau o ddysgu gartref a gweithio gartref - i ddysgwyr a staff mewn unrhyw ddatblygiad polisi'r dyfodol.

THEMA 4

Gwell ymgysylltiad sgiliau a busnes

Dylai Llywodraeth nesaf Cymru:

- Sicrhau bod cynllunio sgiliau a chymorth busnes cwmnïau yn cael eu cysylltu a'u cydgysylltu'n fwy cyson mewn amgylcheddau ffisegol a rhithiol, gyda sefydliadau addysg bellach yn gweithredu fel lleoliadau neu hybiau ar gyfer cymorth busnes a gwasanaethau fel Busnes Cymru.
- Gwella elfen sgiliau gwasanaeth Busnes Cymru trwy adeiladu cysylltiadau agosach ag Addysg Bellach sy'n cynnig hyfforddiant achrededig hyblyg i berchnogion busnesau bach a chanolig a'u staff.
- Sefydlu Canolfan Addysg a Hyfforddiant Galwedigaethol i wella proffesiynoldeb deul, cryfhau cydweithredu rhwng busnes a sefydliadau addysg bellach a chefnogi cymhwysiad ymarferol arloesi. Byddai'r Ganolfan hefyd yn darparu mynediad at dechnoleg newydd, yn enwedig gan fusnesau bach a chanolig, a chryfhau cadwyni cyflenwi rhwng busnesau bach a chanolig a chwmnïau angori.
- Ailasesu effaith Partneriaethau Sgiliau Rhanbarthol, y Bwrdd Cyngori Prentisiaethau a Bwrdd Cyflogaeth a Sgiliau Cymru a chwestiynu a ellid symleiddio'r swyddogaethau hyn neu eu cyflawni'n fwy effeithiol, o bosibl o fewn neu gan sefydliadau eraill. Yn ddarostyngedig i'r asesiad hwn, yn y dyfodol, rhaid i gyrff o'r fath gael chylch gwaith clir a gweithdrefnau llywodraethu tryloyw ac effeithiol i alluogi cyngor cynllunio annibynnol sy'n seiliedig ar dystiolaeth ar gyfer ysgolion, colegau a phrifysgolion yn ogystal â datblygu prentisiaethau.

THEMA 5

Gweithlu Addysg Bellach sy'n addas i'r dyfodol

Dylai Llywodraeth nesaf Cymru:

- Adeiladu ar yr ymagwedd at ddysgu proffesiynol a chofleidiwyd gan Gwricwlwm Newydd Cymru, a chefnogi proffesiynoli pellach y gweithlu Addysg Bellach.
- Deddfu ar gyfer safonau proffesiynol a gofynion lleiafswm cymhwyster ar gyfer athrawon Addysg Bellach ac ar gyfer goruchwyllo'r Fframwaith Datblygu'r Gweithlu Ôl-16.
- Archwilio sut y gellid cymhwyso Statws Athro Cymwysedig (QTS) a model proffesiynol deul priodol i Addysg Bellach.
- Ehangu cyfrifoldebau Cyngor y Gweithlu Addysg (EWC) i reoleiddio cymwysterau TAR a CertEd i gwmpasu'r sector Addysg a Hyfforddiant Ôl-16 mewn ffordd briodol.
- Ystyried sut y gellir gwella'r system ddeuol broffesiynol, gan ddysgu o arfer gorau rhyngwladol a gweithredu systemau DPP wedi'u hariannu i alluogi hyn, wedi'i lywio gan waith y Ganolfan Addysg a Hyfforddiant Galwedigaethol arfaethedig.

Cyflwynir y Blaenoriaethau Polisi hyn gan ColegauCymru, llais addysg bellach yng Nghymru.

Rydym yn elusen addysg sy'n hyrwyddo budd cyhoeddus addysg bellach yng Nghymru. Rydym yn credu bod gan bob dysgwr hawl i addysg o'r radd flaenaf, a gyflwynir mewn lleoliad diogel, amrywiol a chynhwysol ac o fewn sector sy'n cefnogi'r gymuned ehangach, cyflogwyr a'r economi.

Wrth i ni lywio cyfnod ansicr, bydd ColegauCymru yn parhau i fod yn rym cadarnhaol dros newid, gan geisio gweithio'n adeiladol gyda Llywodraeth nesaf Cymru i gyflawni'r blaenoriaethau a nodwyd gennym. Credwn y bydd y rhain yn helpu i greu Cymru sy'n well i ddinasyddion, sy'n gwerthfawrogi dysgu ac yn cefnogi economi gyfrifol.

Nid yw'r dyfodol wedi'i benderfynu eto. Mae ColegauCymru yn edrych ymlaen at gyfrannu at adeiladu Cymru well.

Ffôn

02920 522 500

Colegau Cymru

Uned 7 Cae Gwyrdd,
Greenmeadow Springs,
Tongwynlais Caerdydd, CF15 7AB

E-bost

hello@collegeswales.ac.uk

Gwefan

www.colegau.cymru